

Auki Tituaña (Cotacachi, Equador, 1965) és un dels principals líders indígenes equatorians i alcalde de Cotacachi, una ciutat on ha impulsat iniciatives de participació ciutadana que han estat molt ben valorades per les Nacions Unides. L'any passat es va presentar de candidat a les eleccions presidencials pel Moviment Pachakutik, tot i que després hi va renunciar.

“Els indígenes no podem ser beneficiaris permanents de programes caritatius”

Des de l'any 1996 Cotacachi, un municipi de 40.000 habitants situat a la província d'Imbabura, al nord de Quito, la capital de l'Equador, té per alcalde Auki Tituaña. En aquests deu anys, aquest economista hi ha aconseguit millores com, per exemple, l'electrificació de gairebé el cent per cent dels habitatges o una xarxa d'aigua potable que arriba al 70% de les cases. Fa poc que ha visitat Barcelona, convidat per Casa Amèrica, per explicar en què es basa el model de desenvolupament econòmic i social, i també de democràcia participativa, que ha aplicat a Cotacachi.

—**Què significa per al moviment indígena que un dels líders estigui des de fa més de deu anys al capdavant d'una ciutat com Cotacachi?**

—És una fita històrica, una tasca difícil, sobretot perquè tots els poders polítics pronosticaven un fracàs. Però nosaltres tenim una confiança i una seguretat grans en tot allò que fem. Després de tots aquests anys ens hem convertit en un exemple i en un model.

—**Un dels vostres reptes, de fet, ha estat d'impulsar una democràcia participativa. En què consisteix?**

—A l'Amèrica Llatina la democràcia és excloent, clientelista, populista i corrupta. Tot es fa molt improvisadament. Nosaltres hem convidat la comunitat a ser part del procés, a fer una nova societat. Proposem d'anar molt més enllà del simple procés consultiu i involucrar la gent a participar sectorialment a resoldre els problemes. És una dinàmica de participació permanent de la ciutadania, per mitjà de reunions amb tots els sectors socials per tal d'abordar la gestió quotidiana. Això porta més confiança, transparència i efectivitat.

—**El moviment indigenista ha agafat molta embranzida a molts països de Llatinoamèrica, com per exemple a Bolívia, però també a l'Equador. Com ho valoreu?**

—Les accions que fem des dels municipis i des de les organitzacions socials són una mena de missatge permanent a la comunitat no indígena. És una manera de dir-los que nosaltres també som actors. Durant molts anys els indígenes hem tingut un complex d'inferioritat i hem sofert un complex de superioritat dels qui ens controlaven. Ara hem deixat de ser simples reivindicadors i hem passat a adoptar el paper de constructors. L'exemple d'Evo Mo-

rales a Bolívia ens fa veure que cada país té la pròpia realitat. Bolívia va seguir l'exemple de la lluita indígena a l'Equador, però ells han aconseguit arribar al poder abans. Espero que els seus resultats permetin de consolidar les nostres tesis.

—**Vau presentar la candidatura pel Moviment Pachakutik a les eleccions presidencials de l'any passat, però després la va retirar. Per què?**

—El moviment té dificultats internes des de 2003. Hi ha una manca de formació política. Amb vista a les eleccions passades, el moviment va apostar per un procés d'aliances que jo no compartia perquè vaig considerar que s'hi sacrificava un gran potencial. A parer meu, els dirigents del moviment van jugar una carta massa conservadora.

—**Voleu dir que el moviment indigenista és massa dividit?**

—El problema és que també hi ha corrupció dins el moviment. Hi ha un doble discurs; un discurs que és crític amb la política tradicional però que a l'hora de la veritat acaba fent les mateixes coses. Això no és culpa del moviment, sinó dels dirigents de torn. De tota manera, estic convençut que la polèmica és bona en la mesura que serveix per a sacsejar les consciències.

—**Quines són, doncs, les línies bàsiques del vostre projecte polític?**

—Considero que l'Equador ha de construir un estat plurinacional, que reconegui els drets de les minories, de les diverses nacionalitats. Hi ha d'haver un procés de reforma política que vagi acompanyat d'una reforma econòmica i agrària. Tot plegat articulat a l'entorn de l'educació, la sanitat i la defensa del medi.

—**Fa uns mesos que vàreu prendre partit a favor de la lluita dels miners de la zona de l'Intag, dins el cantó de Cotacachi, contra una multinacional canadenca. El problema de l'Equador és l'explotació dels recursos per part de les multinacionals estrangeres?**

—L'explotació dels recursos continua essent un problema en la mesura que no hi ha seguretat jurídica ni cap benefici econòmic i sí, en canvi, perjudicis ambientals. Les empreses estrangeres s'apropien els recursos sense gairebé pagar impostos. A més, són un pro-

blema del punt de vista social, perquè creen pobresa en lloc de riquesa; és a dir, se serveixen de mà d'obra barata, inciten al consumisme i afavoreixen la delinqüència i la prostitució. En el cas de l'Intag, a més, la companyia canadenca ha jugat les pitjors cartes: s'ha aliat amb les polítiques corruptes, terratinents i sectors del narcotràfic i ha fet seva la màxima del "divideix i guanyaràs".

—**En aquest sentit, veieu amb bons ulls que el nou president Rafael Correa hagi anunciat una política de control dels recursos en la línia d'Hugo Chávez i Evo Morales?**

—Aquest anunci no es complirà. A l'Equador no hi ha aquesta proposta. Sobre això, els missatges del president Correa han estat molt dispersos.

—**Com valoreu, doncs, aquests primers mesos de govern d'esquerres?**

—Correa no té carrera política ni experiència. Improvisa i no té cap proposta social clara. No el veig com un líder revolucionari. Confio que tot li vagi molt bé durant aquests quatre anys, sobretot que no augmenti la corrupció, però no tenim gaires esperances que sigui un govern d'esquerra revolucionari. Ell mateix s'ha declarat un demòcrata-cristià populista. Tot i que pot fer coses positives, no és la garantia d'un veritable canvi. Correa ha deixat clar que no comparteix les reivindicacions indígenes respecte a la plurinacionalitat del país. Pel que fa a aquesta demanda, opina que això seria com crear un altre estat dins l'estat. Ni tan sols resta obert a discutir-ho. El reconeixement de la plurinacionalitat té una gran implicació econòmica. Els pobles indígenes no podem ser beneficiaris permanents de programes caritatius. Necessitem un reconeixement dels drets polítics i econòmics per a poder consolidar els culturals i els socials.

—**El referèndum per la reforma constitucional que va organitzar el president Correa el mes abril va anar precedit d'una polèmica a l'Assemblea, amb la retirada dels diputats de l'oposició. El procés impulsat per Correa entra dins dels canons democràtics, a parer vostre?**

—No, no entra dins els canons democràtics. Hi ha hagut un gran interès partidista en aquesta qüestió. La tesi

Auki Tituana, fotografiat a Casa Amèrica, de Barcelona, durant una visita recent.

de fer una nova assemblea constituent la vam proposar els moviments indígenes fa més de deu anys. Ara, aquesta proposta s'ha desgastat, és a dir, és una proposta a la baixa. L'Equador

“No tenim gaires esperances que el govern de Correa sigui d'esquerra i revolucionari”

no viurà grans canvis, més aviat anem cap a un socialisme *light* del segle XXI. La proposta de Correa és una revolució acadèmica, de laboratori. Al govern actual li demanem que ho faci tan bé com pugui, però no crec que aconseguixi dur endavant un veritable procés de transformació. El socialisme real el construirem els explotats de sempre: camperols, obrers, dones. Per això continuarem esperant pacientment la nostra oportunitat, encara que sigui 500 anys més.

Xevi Camprubí